
Rozmowa z dzieckiem...

choć trudna i stresująca
jednakże najważniejsza.....

POROZMAWIAJ ZE MNA.....

*Rozmowa jest jednym z podstawowych
czynników, dzięki którym dorosły buduje
pozytywną relację z dorastającym dzieckiem.*

Rozmowa z dzieckiem może być przyjemna i pouczająca, ale również stresująca i trudna do przeprowadzania.

Istotne jest, aby wiedzieć, że dzieci różnią się między sobą pod względem potrzeb, umiejętności komunikacyjnych, temperamentu, co może wpływać na przebieg rozmowy. Rozmowa z dzieckiem może być wyzwaniem, ale też pomaga w umacnianiu więzi, rozwijaniu umiejętności komunikacyjnych a także może pomóc dziecku w radzeniu sobie z różnego rodzaju trudnościami.

Rozmowa jest jednym z podstawowych czynników, dzięki którym dorośli buduje pozytywną relację z dorastającym dzieckiem. Dlatego tak ważne jest, aby pomimo wielu trudności, jej nie zaniedbywać.

JAK ZACZAĆ ROZMOWĘ?

Ważne jest, abyś dostosował swoje podejście do indywidualnych potrzeb dziecka, ponieważ pod wieloma względami dzieci różnią się od siebie. Dlatego to, co działa w rozmowie z jednym dzieckiem, może nie działać z innym.

1 **Słuchaj uważnie:**
Bądź obecny i słuchaj uważnie
tego, co dziecko mówi.

Uważne słuchanie jest jednym z najistotniejszych aspektów rozmowy z dzieckiem. Dzieci potrzebują czuć się ważne i słyszane przez dorosłych. Dzięki temu będą mogły rozwijać umiejętności komunikacyjne, zdolność do wyrażania swoich myśli i uczuć a także budować pewność siebie.

Po pierwsze: Wyłącz rozproszenia: Kiedy rozmawiasz z dzieckiem. Staraj się wyłączyć telefony komórkowe, telewizor i inne rozproszenia. Dzięki temu będziesz obecny i skupiony na rozmowie.

Pamiętaj! Pamiętaj! Też nie lubisz, gdy rozmawiasz z dzieckiem, a Ono patrzy w ekran monitora lub w telefon. Pamiętaj, że dziecko uczy się przez naśladownictwo.

Po drugie. Patrz w oczy: Kontakt wzrokowy może pozwolić dziecku czuć się ważne i zrozumiane. Patrzenie w oczy podczas rozmowy buduje zaufanie i pogłębia więź z rozmówcą. Jest oznaką zainteresowania i uwagi.

Po trzecie. Potwierdzaj, że słuchasz: Kiwając głową lub reagując słowami np. "rozumiem" będziesz pokazywać dziecku, że je słuchasz. Pomocne w rozmowie z dzieckiem będą również parafrazy.

Po czwarte. Pytaj o szczegóły: Zachęcaj dziecko do tego, aby opowiadało więcej, zadając pytania o szczegóły. Na przykład, zamiast pytać "Jak było w szkole?", możesz zapytać "Co dzisiaj robiłeś na lekcji matematyki?".

Pamiętaj! *Nie jesteś prokuratorem! Prowadzimy rozmowę z dzieckiem a nie przesłuchanie!*

Po piąte. Unikaj przerywania: Staraj się unikać przerywania wypowiedzi dziecka i czekaj, aż skończy opowiadać, zanim zaczniesz odpowiadać.

Po szóste. Nie oceniaj ani nie krytykuj: Staraj się nie oceniać, ani krytykować tego, co dziecko mówi. Daj mu przestrzeń do wyrażania swoich myśli i uczuć.

Pamiętaj! *Dziecko jeszcze nie ma tak bogatego słownictwa do opisywania uczuć i emocji tak jak Ty - jako rodzic.*

Po siódme: Okazuj empatię: Jeśli dziecko wyraża emocje, takie jak smutek czy złość, okazuj empatię i zrozumienie. Powiedz mu, że rozumiesz, dlaczego tak się czuje, i że jest to w porządku.

2 Chęć poznania swojego dziecka

- zadawaj pytania otwarte

Dobrym nawykiem w rozmowie z dzieckiem jest zadawanie pytań otwartych, które zachęcają je do wyrażania swoich myśli i uczuć w bardziej rozwinięty sposób. Pytania otwarte pozwalają dziecku rozwijać swoje umiejętności wyrażania myśli, a także przyczyniają się do głębszych i bardziej interesujących rozmów. Dzięki zadawaniu pytań otwartych możesz lepiej poznać dziecko i zrozumieć jego świat.

Pamiętaj! *Nie oceniamy gustu dziecka / nastolatka, po prostu postarajmy się dowiedzieć, co lubi. Może tym sposobem uda się nawiązać nić porozumienia i następnym razem wspólnie zrobić to co lubi, wyjść na ulubionego fast fooda, albo obejrzeć ulubiony film / serial...*

Uważne słuchanie to kluczowy element budowania relacji z dzieckiem i pomaganie mu w rozwijaniu umiejętności komunikacyjnych. To także sprawia, że dziecko czuje się bezpieczne i wspierane ze strony dorosłych.

3 Rozwijaj zainteresowania dziecka

Rozwijanie zainteresowań dziecka jest doskonałym sposobem na budowanie relacji i pomaganie mu w rozwoju. Kiedy jesteś zainteresowany tym, co fascynuje dziecko, pokazujesz mu, że jesteś zaangażowany i dbasz o jego rozwój. Oto kilka sposobów, jak rozwijać zainteresowania dziecka:

Zadawaj pytania: Pytaj dziecko o jego ulubione zabawki, gry, książki, filmy, a także to, co chciałoby robić w przyszłości. To może pomóc w identyfikowaniu jego pasji.

Pytaj dziecko o jego ulubione zabawki, gry, książki, filmy, a także to, co chciałoby robić w przyszłości. To może pomóc w poznaniu jego pasji.

Jeśli dziecko jest zainteresowane danym tematem, możecie razem uczyć się nowych rzeczy. Na przykład, jeśli dziecko interesuje się piłką nożną, możecie razem oglądać mecze, lub wspierać dziecko w aktywnej realizacji tych zainteresowań.

Planujcie wspólne aktywności związane z zainteresowaniami dziecka. Możecie iść na wycieczki do muzeów, teatrów, parków tematycznych lub zajęć hobbystycznych.

Kiedy dziecko dzieli się swoimi osiągnięciami lub fascynacjami, wyraż swoje zainteresowanie. Może to pomóc w budowaniu pewności siebie.

Daj dziecku możliwość zadawania pytań i rozwijania swojej ciekawości. Odpowiadaj na jego pytania lub pomóż mu znaleźć źródła informacji.

Niech dziecko wie, że zawsze może liczyć na twoje wsparcie i zachętę w rozwijaniu swoich zainteresowań, nawet jeśli się zmieniają.

Pamiętaj, że rozwijanie zainteresowań dziecka to proces, który może się zmieniać w miarę jego rozwoju. Kluczowe jest, aby być elastycznym i dostosowywać się do ewolucji tych zainteresowań. To nie tylko pomaga budować więź, ale także wspiera rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i samodzielnego uczenia się.

4 Opowiadaj historie

Wspaniały sposób na rozwijanie wyobraźni dziecka, zachęcanie go do myślenia kreatywnego i budowanie więzi jest opowiadanie historii i bajek

Opowiadanie historii to nie tylko rozrywka, ale także ważna forma edukacji, która pomaga rozwijać umiejętności językowe, kreatywność i zdolność do analizy treści. To również doskonały sposób na spędzanie wspólnego czasu z dzieckiem i budowanie więzi.

5

Zadawaj pytania o uczucia

Pytania o uczucia są kluczowym elementem rozmowy z dzieckiem, ponieważ pomagają mu w rozumieniu i wyrażaniu emocji. Dzięki temu dziecko może lepiej zrozumieć siebie i swoje reakcje emocjonalne.

Pytania o uczucia pozwalają dziecku wyrażać swoje emocje i uczyć je rozpoznawania i radzenia sobie z nimi. Ważne jest, aby słuchać tych uczuć bez oceniania lub minimalizowania ich, co pomaga budować zaufanie i otwartą komunikację. Pomaganie dziecku w rozumieniu i zarządzaniu emocjami jest ważnym aspektem jego rozwoju emocjonalnego.

Wartościowe rozmowy na temat emocji pozwalają dziecku lepiej zrozumieć siebie i innych oraz rozwijać kompetencje społeczne. Ponadto pomaga w radzeniu sobie z trudnościami i konstruktywnym rozwiązywaniem problemów. Dlatego ważne jest, aby tworzyć w domu atmosferę otwartej i akceptującej komunikacji na temat emocji.

Rozumienie i zarządzanie emocjami to kluczowy element rozwoju emocjonalnego dziecka. Wartościowe pytania o uczucia oraz umiejętność słuchania i reagowania na te emocje bez oceniania czy minimalizowania ich pomagają dziecku:

1. Rozpoznać swoje emocje: Pytania pomagają dziecku zidentyfikować i nazywać swoje emocje, co jest pierwszym krokiem do ich zrozumienia.

2. Wyrazić emocje: Dzięki otwartej komunikacji dziecko może wyrazić swoje emocje w bezpieczny sposób, co zapobiega tłumieniu lub ukrywaniu emocji.

3. Rozwijać umiejętności komunikacji: Dziecko uczy się wyrażać swoje uczucia słowami, co jest ważnym aspektem rozwijania umiejętności komunikacyjnych.

4. Radzić sobie z emocjami: Poprzez rozmowę na temat uczuć, dziecko może uczyć się, jak radzić sobie z emocjami w zdrowy sposób, na przykład poprzez rozważanie strategii radzenia sobie z nimi.

5. Budować więź: Rozmawianie o emocjach z dzieckiem pokazuje mu, że jesteś dostępny i gotów do wsparcia, co buduje więź i zaufanie.

6

Bądź cierpliwy

To bardzo ważne, aby być cierpliwym w rozmowie z dzieckiem. Dzieci różnią się pod względem tempa myślenia i wyrażania swoich myśli, dlatego warto dać im wystarczająco dużo czasu na przemyślenie i wyrażenie swoich uczuć i myśli.

Nie przerywaj: Unikaj przerywania wypowiedzi dziecka. Pozwól mu skończyć to, co chce powiedzieć, zanim zaczniesz odpowiadać.

Zrozumienie różnicy wieku: Pamiętaj, że dzieci w różnym wieku mają różne umiejętności komunikacyjne. Dla młodszych dzieci może być trudniejsze wyrażanie myśli i uczuć w sposób zrozumiały.

Zachęcaj do samodzielności: Daj dziecku możliwość wyrażania swoich myśli i uczuć w sposób, który jest dla niego komfortowy, na przykład przez rysowanie, pisanie lub opowiadanie historii.

Daj sygnał, że słuchasz: Użyj sygnałów słuchawkowych, takich jak kiwnięcie głową lub "tak", aby pokazać, że jesteś zaangażowany i słuchasz.

Otwarta i przyjazna postawa: Twój sposób bycia, taki jak uśmiech, ciepły ton głosu i cierpliwość, pomaga dziecku czuć się komfortowo podczas rozmowy.

Pytaj o to, jak możesz pomóc: Jeśli zauważysz, że dziecko ma trudności z wyrażeniem się, zapytaj go, w jaki sposób możesz mu pomóc, np. poprzez zadawanie dodatkowych pytań lub proponowanie alternatywnych sposobów wyrażenia myśli.

Cierpliwość w rozmowie z dzieckiem pomaga budować zaufanie i umożliwia mu rozwijanie umiejętności komunikacyjnych. **Daje dziecku pewność, że jego myśli i uczucia są ważne i słyszane.**

7 Uwważaj na język ciała

Obserwacja języka ciała dziecka to ważny element w rozmowie, ponieważ wyraz twarzy, gesty i postawa ciała mogą przekazywać wiele informacji o jego emocjach i stanach umysłu.

Wyraz twarzy: Zauważ, jakie emocje są widoczne na twarzy dziecka. Uśmiech, zmarszczenie brwi, czy zaciekawienie mogą pomóc zrozumieć jego reakcje emocjonalne.

Gesty: Gesty rąk i innych części ciała mogą uzupełniać to, co dziecko mówi. Na przykład, uniesienie kciuka może oznaczać zadowolenie, a skrzyżowane ramiona mogą sugerować obronność lub niezadowolenie.

Postawa ciała: Obserwuj, w jaki sposób dziecko siedzi lub stoi. Czy jest zrelaksowane i otwarte, czy zamknięte i spięte?

Kontakt wzrokowy: Czy dziecko utrzymuje kontakt wzrokowy podczas rozmowy, czy go unika? Kontakt wzrokowy może przekazywać pewność siebie i otwartość.

Przytulanie lub odsuwanie się: Czy dziecko chce być blisko ciebie i być przytulane, czy raczej próbuje się odsunąć? To może dostarczyć wskazówek na temat jego potrzeb emocjonalnych.

Odpowiedzi niewerbalne: Zwracaj uwagę na reakcje niewerbalne, takie jak pokręcanie głową, westchnienia czy zmiana koloru twarzy. Mogą one uzupełniać to, co dziecko mówi.

Obserwowanie języka ciała dziecka pomaga lepiej zrozumieć jego stan emocjonalny i umożliwia dostosowanie komunikacji do jego potrzeb. Może również ułatwić wykrycie sygnałów, które mogą wskazywać na potrzebę wsparcia lub zrozumienia.

8 Pozytywne wzmocnienia

Stosowanie pozytywnych wzmocnień i chwalenie dziecka za jego osiągnięcia oraz wysiłki jest ważne dla jego rozwoju i budowania pewności siebie.

Chwalenie starania, nie tylko sukcesów: Ważne jest, aby chwalić dziecko nie tylko za osiągnięcia, ale również za jego starania. Podkreślaj wysiłek, jaki wkłada w próby rozwiązania problemu lub osiągnięcia celu.

Bądź konkretny: Podczas chwalenia dziecka, staraj się być konkretny w wyrażeniu uznania. Na przykład, zamiast mówić "Jesteś bardzo mądry," możesz powiedzieć "Bardzo mi się podoba, jak się starałeś, aby rozwiązać to trudne zadanie."

Zauważ różnorodne osiągnięcia: Chwal dziecko nie tylko za osiągnięcia szkolne, ale także za postępy w innych obszarach, takich jak sport, sztuka, pomoc innym czy rozwijanie umiejętności interpersonalnych.

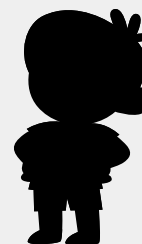
Bądź autentyczny: Chwal dziecko w sposób szczerzy i autentyczny. Dzieci potrafią wyczuć, kiedy pochwały są udawane. Wyrażaj swoje uznanie w sposób, który jest szczerzy i bez przesady.

Wspieraj wysiłek w tworzeniu celów: Pomóż dziecku określić cele do osiągnięcia. Wspieraj je w dążeniu do tych celów i oferuj pozytywne wzmocnienia na każdym etapie postępów.

Daj dziecku możliwość samooceny: Pomóż dziecku samodzielnie ocenić swoje osiągnięcia i wysiłki. To uczy samodyscypliny i buduje poczucie odpowiedzialności za własne postępy.

Pozytywne wzmocnienia pomagają budować pewność siebie dziecka i motywują je do dalszego rozwoju. To także sprzyja budowaniu pozytywnego stosunku do wysiłku i pracy nad osiągnięciami.

9 Rozmawiaj o ważnych tematach

Rozmawianie z dzieckiem o ważnych tematach, włączając w to trudne i delikatne tematy, jest istotne dla jego rozwoju i wychowania. To daje szansę na przekazywanie wartości, budowanie empatii oraz wspieranie właściwego zachowania.

Przyjaźń: Rozmawiaj z dzieckiem o znaczeniu przyjaźni, empatii, wspieraniu przyjaciół oraz rozwiązywaniu konfliktów w zdrowy sposób.

Uczucia: Pomagaj dziecku rozumieć i wyrażać swoje emocje. Ucz ich, że wszystkie emocje są naturalne i ważne.

Wartości i zasady: Omawiaj wartości rodzinne i zasady. Daj dziecku jasne wytyczne, co jest akceptowalne, a co nie.

Bezpieczeństwo: Rozmawiaj z dzieckiem o bezpieczeństwie w różnych sytuacjach, na przykład w domu, na ulicy, w szkole, a także w internecie.

Tolerancja i różnorodność: Naucz dziecko szanować różnice i tolerować inne kultury, przekonania i style życia.

Przemoc i prześladowanie: Omawiaj tematy związane z przemocą i prześladowaniem, ucz dziecko, że takie zachowanie jest niewłaściwe, oraz jak się przed nim bronić.

Edukacja seksualna: Rozmawiaj z dzieckiem na temat seksualności, relacji między ludźmi, szacunku i zgody, dostosowując rozmowę do wieku i dojrzałości dziecka.

Szczerłość: Bądź szczerzy w rozmowach z dzieckiem, unikaj mitów lub nieprawdziwych informacji, a także zachęcaj do zadawania pytań.

Internet i media społecznościowe: Omawiaj z dzieckiem bezpieczeństwo w internecie, korzystanie z mediów społecznościowych i świadomość zagrożeń online.

Poszanowanie innych: Ucz dziecko, jak postępować z szacunkiem wobec innych ludzi, bez względu na ich płeć, wiek, rasę czy wyznanie.

Odpowiedzialność i konsekwencje: Pomóż dziecku zrozumieć, że jego działania mają konsekwencje, i naucz je odpowiedzialności za własne zachowanie.

Rozmawianie o tych ważnych tematach może być trudne, ale jest istotne, aby pomóc dziecku zrozumieć świat i kształtować jego wartości oraz odpowiednie zachowanie. Ważne jest, aby słuchać dziecka i odpowiadać na jego pytania oraz obawy w sposób dostosowany do jego wieku i dojrzałości.

10

Bawcie się
razem

Bawienie się razem z dzieckiem to nie tylko zabawa, ale także skuteczny sposób na budowanie relacji i więzi.

Zabawy planszowe: Wybieraj gry planszowe, które są odpowiednie dla wieku dziecka. To świetny sposób na spędzanie czasu razem i rozwijanie umiejętności logicznego myślenia.

Czytanie książek: Czytanie książek razem to nie tylko sposób na rozwijanie umiejętności czytania, ale także na wspólne odkrywanie fascynujących historii i rozmawianie o treści.

Muzyka i taniec: Włącz muzykę i tańczcie razem. To doskonały sposób na wyrażanie radości i spędzanie zabawnego czasu.

Improwizowane sztuki: Zachęć dziecko do tworzenia improwizowanych przedstawień lub opowiadania własnych opowieści.

Gotowanie i pieczenie: Wspólne przygotowywanie posiłków to nie tylko nauka umiejętności kulinarnych, ale też okazja do rozmowy i dzielenia się chwilą przy stole.

Rysowanie i kolorowanie: Razem z dzieckiem możecie rysować, malować i tworzyć różnego rodzaju sztuki. To nie tylko kreatywne, ale też pozwala na wyrażanie siebie.

Zabawy na świeżym powietrzu: Wspólne spacerowanie, jazda na rowerze, gra w piłkę czy zabawy na placu zabaw pomagają w spędzaniu czasu na świeżym powietrzu i aktywności fizycznej.

Zabawy konstrukcyjne: Zbudujcie razem coś z klocków, puzzli lub innego zestawu konstrukcyjnego. To ćwiczy zdolności logicznego myślenia i rozwijania kreatywności.

Praca w ogrodzie: Jeśli masz ogród, to prace ogrodowe mogą być ciekawą i pouczającą zabawą. Dziecko może pomagać w sadzeniu roślin, dbaniu o kwiaty czy warzywa.

Bawienie się razem pozwala na budowanie wspomnień, komunikację, zdobywanie nowych umiejętności i wspólną zabawę. To także momenty, które dziecko zapamięta i cenić będzie przez całe życie.

Dekalog rozmowy:

Po pierwsze - nie oceniaj!

Nie można wysłać sygnału do dziecka, pt. "Bo pewnie sprowokowałeś albo sprowokowałaś czymś..."

Po drugie - słuchaj cierpliwie!

Nie ważne jak długo dziecko będzie chciało opowiadać — słuchaj!

Po trzecie - słuchaj aktywnie!

Jako rodzic wykonujesz dziesiątki obowiązków — zostaw podłogę — niech będzie brudna — bo Twoje dziecko jest ważniejsze niż plamy na podłodze. Odłóż telefon — przecież jako rodzic też lubisz gdy dziecko patrzy Ci w oczy gdy rozmawiacie.

Po czwarte - nie udawaj specjalisty od wszelkiego rodzaju spraw.

Dziecko, które przychodzi — nie potrzebuje od razu recepty — czasami najlepsza będzie rozmowa i szeroko rozumiane przytulenie.

Po piąte - zaproponuj pomoc specjalisty!

Zapewnij dziecko, że razem poszukacie specjalisty, że możecie się udać do kogoś, kto nam pomoże — przecież to nie jest wstyd prosić o pomoc.

Po szóste - nie bagatelizuj!

Nie rób gradacji — ten problem jest mniej ważny niż ten, który obecnie ma Twój brat/ Twoja siostra/ Twoja mama/ Twój tata — każdy ma swoje problemy — dostosowane do swojego psychoemocjonalnego rozwoju.

Po siódme - bądź!

Bądź - wtedy gdy dziecko będzie tego potrzebowało, rozmawiaj nawet kilka dni o tym problemie.

Po ósme - nie reaguj impulsywnie!

Gdy dziecko coś powie, nie dzwoń od razu do innych rodziców.

Po dziewiąte - nie mów, ja w twoim wieku....

W Twoim wieku, czyli 30 może 40 lat temu... dziecko nie chce dzisiaj moralizatora — dziecko potrzebuje Cię jako rodzica.

**Po dziesiąte - daj swojemu dziecku
czas - a dajemy Ci gwarancje -
wszystko się ułoży !!!**

Opracowali:

Katarzyna Dudziak - pedagog, specjalista ds. pracy z rodzinami, kurator społeczny, realizator programu szkoły dla rodziców;

Mateusz Subkowski - psycholog, seksuolog, pedagog, mediator;